

**Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка**

Кафедра математики, статистики та інформаційних технологій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Авраменко О.В. _____

«07» вересня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ В ШКОЛІ

Галузь знань: **01 Освіта/педагогіка**

Спеціальність: **014 Середня освіта**

Освітня програма: **Середня освіта (Інформатика та Математика)**

факультет **математики, природничих наук і технологій**

форма навчання **денна**

2021-2022 навчальний рік

Робоча програма з виробничої практики в школі за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Інформатика та Математика)».

Розробники:

Лупан І. В., доцент кафедри математики, статистики та інформаційних технологій, кандидат педагогічних наук;

Резіна О.В., доцент кафедри математики, статистики та інформаційних технологій, кандидат педагогічних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри математики, статистики та інформаційних технологій Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Протокол від “07” вересня 2021 року № 1

Завідувач кафедри математики, статистики та інформаційних технологій

проф. Авраменко О.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність/напрямок, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 0	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Загальна кількість годин – 270	Спеціальність: 014.09 Середня освіта (Інформатика)	Рік підготовки	
		4-й	
		Семестр	
		8-й	

Термін проведення виробничої (педагогічної практики) – 8-й семестр, тривалість практики – **6** тижнів.

Педагогічна практика у школі є одним з найважливіших етапів у підготовці кваліфікованих, компетентних фахівців-майбутніх вчителів, яка наближує їх до професійної діяльності, спонукає до глибокого вивчення навчально-виховного процесу у закладах освіти на основі безпосередньої участі в ньому практикантів, виступає безпосередньою з'єднувальною ланкою між підготовкою студентів з фундаментальних і професійно-орієнтованих дисциплін та дисциплін психолого-педагогічного циклу, та їхньою самостійною роботою у навчальних закладах, оптимальним чином поєднуючи теоретичну підготовку майбутніх педагогів з практичною діяльністю вчителів загальноосвітніх навчальних закладів.

Виробнича (педагогічна) практика бакалаврів проводиться на основі Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом МО України від 08.04.1993 р. за № 93, листа Міністерства освіти і науки України від 07.02.2009 р. за № 1/9-93 «Про практичну підготовку студентів», Закону України «Про вищу освіту», Державних стандартів вищої освіти та інструктивно-нормативних документів про організацію і проведення практики студентів Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, навчального плану, графіку навчального процесу та з урахуванням положень «Методичних рекомендацій по складанню програм практики студентів вищих навчальних закладів України» у відповідно визначені терміни. Базами проведення практик є загальноосвітні навчальні заклади I-II та I-III рівнів акредитації різних типів, які мають необхідну і достатню навчально-методичну і матеріальну базу та кваліфіковані педагогічні кадри.

Виробнича (педагогічна) практика студентів характеризується високим ступенем самосвідомості і відповідальності студентів, розширенням об'єму і складності змісту роботи. У процесі цієї практики студенти оволодівають системою навчально-виховної діяльності, керівника студентської групи (класу). Ця практика сприяє узагальненню (інтеграції) раніше набутих професійно-педагогічних знань і умінь.

Практична підготовка студентів організовується на принципах неперервності, змістового взаємозв'язку між усіма видами практик, демократичності, відкритості, поступового ускладнення завдань, синтетичності, одночасного виконання різноманітних професійних функцій, цілісності і системності, співробітництва на різних рівнях комунікації, поповнення соціального капіталу. Зміст педагогічних (навчальних та виробничих) практик сприяє формуванню у майбутніх спеціалістів системи необхідних педагогічних умінь й навичок, фахових здібностей, особистісно-індивідуального стилю поведінки та діяльності, необхідних для майбутньої професії в оптимально наближених до роботи за фахом умовах.

2. Мета педагогічної практики полягає:

– у підготовці студентів до виконання основних функцій педагогічної діяльності вчителя інформатики та математики, становленні та розвитку педагогічних компетенцій, формуванні

професійних умінь і навичок застосування сучасних педагогічних технологій та нових інформаційних засобів у навчанні і вихованні учнів;

- ознайомленні студентів з особливостями організації навчального процесу з інформатики та математики у середній школі, обладнанням кабінету інформатики та складовими навчально-методичного комплексу (підручниками, посібниками, програмним забезпеченням, дидактичними та методичними матеріалами тощо) та його практичним застосуванням у навчальному процесі;
- набутті таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі освіти та інформатики, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічних та комп'ютерних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК.02. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді.

ЗК.04. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.

Фахові компетентності:

ФК.02. Здатність планувати та організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів. Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

ФК.03. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів та аналізувати ці результати.

ФК.04. Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації учня до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання).

ФК.05. Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами) в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ФК.06. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

ФК.07. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

Програмні результати навчання:

ПРН.06. Знання про вимоги до результатів навчання за державними стандартами освіти, типовими освітніми програмами. Уміння визначати предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог державного стандарту освіти, типових освітніх програм, попередніх результатів навчання учнів, їх освітніх потреб.

ПРН.07. Знання форм, методів та засобів навчання, виховання і розвитку учнів різних вікових груп. Уміння добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей учнів.

ПРН.08. Здатність здійснювати компетентнісний підхід до оцінювання результатів навчання учнів. Уміння оцінювати результати навчання учнів на засадах компетентнісного підходу.

ПРН.25. Знання підходів до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій (у тому числі дистанційного навчання), умови організації цифрових робочих місць. Уміння використовувати безпечне освітнє електронне (цифрове) освітнє середовище для організації та управління освітнім процесом (у тому числі під час дистанційного навчання), організації групової взаємодії, зворотного зв'язку, спільного створення електронних (цифрових) освітніх ресурсів.

3. Завдання педагогічної практики:

Навчально-методичний блок передбачає:

- встановлення та поглиблення зв'язку теоретичних знань студентів з реальним навчально-виховним процесом, розвиток умінь використовувати ці знання під час вирішення конкретних навчальних і виховних ситуацій;

- формування вмінь і навичок реалізовувати професійні функції: конструктивну, мобілізуючу, організаторську, комунікативну та інформаційну;
- виховання у студентів національно-патріотичних, інтелектуальних, моральних, естетичних та інших якостей, інтересу і любові до обраної професії, потреби в самоосвіті, вироблення творчого, навчально- і науково-дослідницького підходу до педагогічної діяльності;
- ознайомлення студентів із сучасним станом навчально-виховної роботи в закладі освіти, передовим педагогічним досвідом, станом реалізації основних завдань концепції української національної школи;
- ознайомлення студентів з основними документами, що регламентують роботу навчального закладу (статут, правила внутрішнього розпорядку, плани роботи навчального закладу і вчителів, розклад занять і основні принципи його побудови; щоденники учнів і класні журнали, учнівські зошити);
- вивчення системи планування учителем роботи з навчання і виховання учнів;
- відвідування уроків досвідчених учителів з інформатики та математики з їх наступним аналізом і виконанням кожним студентом індивідуальних завдань (спостереження на навчальних заняттях за характером навчально-виховних завдань, специфікою викладання навчальних дисциплін, особливостями навчально-виховної роботи залежно від віку учнів; вивчення досвіду роботи вчителя із закріплення нових знань на занятті, формування в учнів практичних умінь і навичок, реалізації індивідуального підходу до учнів);
- підготовку і проведення навчальних занять (уроків, факультативів, предметних гуртків, консультацій) та виховних заходів відповідно до плану, затвердженого адміністрацією навчального закладу; розробка конспектів уроків;
- взаємовідвідування навчальних занять і виховних заходів своїх колег з наступним складанням аналітичного звіту;
- здійснення допомоги вчителю у виготовленні дидактичних матеріалів до навчальних занять, проведенні виховних заходів, наданні індивідуальної допомоги учням;
- підготовку та розвиток матеріально-технічної бази навчальних кабінетів (виготовлення наочних посібників, стендів; випуск бюлетенів і газет; макетів, обладнання, пристроїв; дидактичного матеріалу тощо; розробка навчальних презентацій, відеороликів тощо);

Виховний блок передбачає:

- вивчення плану виховної роботи класного керівника;
- відвідування виховних заходів загальношкільних або класного керівника закріпленого класу;
- підготовка та проведення виховних заходів відповідно до плану проведення заходів, затверджених адміністрацією навчального закладу;
- аналіз та самоаналіз виховних заходів;
- здійснення просвітницької і профорієнтаційної роботи.

Психологічний блок передбачає:

- закріплення і поглиблення знань з дисциплін психолого-педагогічного циклу;
- формування психологічної готовності до роботи в закладах освіти;
- розвиток особистих якостей, необхідних в професійній діяльності педагога;
- вивчення учнівської групи за допомогою методів спостереження, бесіди, аналізу продуктів діяльності школярів, психодіагностичних методик;
- вивчення особистості учня з проблемною поведінкою за допомогою методу спостереження;
- складання психологічної характеристики учня та психологічної характеристики групи.

Організаційний блок передбачає:

- складання індивідуального плану роботи на період практики;

- систематичне ведення щоденника педагогічної практики;
- укладання звітної документації з педагогічної практики;
- участь у настановній та підсумковій конференції.

Вимоги до звіту про проходження практики (звітна документація):

На підсумковому етапі практики студенти подають такі звітні матеріали:

1. Щоденник педагогічної практики:

Щоденник – це основний документ, що стисло відображає усю роботу студента-практиканта у відповідному навчальному закладі і свідчить про поступове формування його педагогічного досвіду, про професійну адаптацію майбутнього фахівця і про ступінь його готовності у даний час до самостійної педагогічної діяльності. Щоденник ведеться протягом усієї практики. В ньому систематизують всю виконану роботу: ведуть записи про проведені та відвідані уроки та виховні заходи, аналізують їх. Щоденник в цілому відображає виконання роботи студентом за блоками, передбачає оцінки вчителів та методистів за виконані роботи. Щоденник підписує керівник бази практики та керівник практики від ЦДПУ імені Володимира Винниченка.

2. Витяг з протоколу засідання педагогічної ради бази практики про результати проходження практики. У протоколі наводяться оцінки за практику, отримані практикантом від вчителів-предметників та класного керівника.

3. Звіт про проходження педагогічної практики (підписаний керівником практики та студентом):

Звіт має висвітлювати основні напрями роботи практиканта: навчально-методичну (з інформатики та з математики), виховну, психолого-педагогічну та висновки про те, яке значення мала практика для педагогічної підготовки майбутнього вчителя, які позитивні й негативні сторони спостерігалися в організації практики, про власні здобутки (знання, уміння та навички), отримані у ході виконання завдань практики.

4. Документацію згідно до завдання з *інформатики*.

5. Документацію згідно до завдання з *математики*.

6. Документацію згідно до завдання з *педагогіки*.

7. Документацію згідно до завдання з *психології*.

Організаційно педагогічна практика має **три етапи**:

підготовчий – перший тиждень – ознайомлення студентів з програмою педпрактики (завданнями, змістом), формою ведення звітної документації; знайомство зі школою, її адміністрацією, учителями, учнями; адаптація у шкільному середовищі;

основний – починаючи з другого тижня – робота студента у школі на посаді вчителя-спеціаліста та класного керівника у закріпленому класі, а також науково-дослідна робота, пов'язана з педагогічною діяльністю;

підсумковий – підбиття підсумків педпрактики, оформлення та здача звітної документації, оцінка виконаної студентами роботи загалом та кожним студентом зокрема, проведення підсумкової конференції.

4. Методи контролю діяльності студента-практиканта

Систематичність контролю реалізується в наступних видах:

- поточний контроль, який здійснюється для визначення рівня сформованості окремої навички або вміння у вирішенні конкретних педагогічних завдань під час проходження практики;
- підсумковий контроль, який реалізується після виконання практикантом усіх завдань відповідно до плану педагогічної практики.

Кожний з видів контролю виконує усі функції, властиві контролю, але залежно від його виду та чи інша функція має особливе значення і виступає домінуючою.

Підсумковий контроль.

1. Основна форма підсумків педагогічної практики – письмовий звіт.

2. Звіт з практики захищається студентом на підсумковій конференції з педагогічної практики.

3. Підсумкова оцінка, яку одержує студент-практикант з педагогічної практики, має такі складові:

- кількість балів за звіт від методиста з інформатики;
- кількість балів за звіт від методиста з математики;
- кількість балів за звіт від методиста з педагогіки;
- кількість балів за звіт від методиста з психології
- кількість балів за звіт під час захисту на підсумковій конференції з педагогічної практики.

Оцінки та характеристики, отримані практикантом на базі практики (тобто характеристики вчителів інформатики та математики, класного керівника тощо), враховуються відповідними методистами ЦДПУ.

5. Критерії оцінки діяльності студентів під час педагогічної практики

Діяльність студента впродовж проходження педагогічної практики оцінюється відповідно до:

- завдань конкретного етапу практики та його місця в системі практичної підготовки до навчально-виховної роботи студентів;
- вимог сучасної школи щодо запровадження принципів, форм і методів організації навчально-виховного процесу;
- психолого-педагогічної структури діяльності вчителя та її головних функцій: гностичної, конструктивної, організаторської та комунікативної.

Згідно з головними функціями педагогічної діяльності оцінюються такі уміння та навички студентів-практикантів:

- методично правильно аналізувати всі форми навчальної та виховної роботи (гностична функція);
- планувати майбутню діяльність, систему та послідовність дій вчителя та учнів, шляхи досягнення результатів педагогічної взаємодії (конструктивна функція);
- організувати колективну діяльність з учнями, спрямовану на досягнення поставленої мети (організаторська функція);
- налагоджувати контакт, педагогічно доцільні взаємини з учнями (комунікативна функція).

Шкала оцінювання

За шкалою ECTS	За національною шкалою		Кількість балів
	прописом	цифрою	
A	Відмінно	5	90-100
B	Дуже добре	4	82-89
C	Добре	4	75-81
D	Посередньо	3	69-74
E	Задовільно	3	60-68
Fx	Незадовільно	2	40-59
F	Незадовільно	2	1-39

90 - 100 балів – А («відмінно») ставиться в тому випадку, коли: навчально-виховна робота здійснена студентом на високому рівні (допускається не більше 10% оцінок «добре» за проведені заняття); студент проявив себе як організований, сумлінний, творчий практикант під час виконання різних видів роботи в школі, знає і вміє застосувати у навчально-виховному процесі сучасні педагогічні технології і нові інформаційні засоби навчання, отримав схвальні відгуки від педагогічного колективу школи, методистів, керівників педпрактики; здобув повагу

та авторитет серед учнів і батьків; здав у визначений термін правильно оформлену документацію; виконав і захистив на високому науково-методичному рівні індивідуальне дослідження.

82 – 89 балів – В («дуже добре») ставиться в тому випадку, коли: навчально-виховна робота проведена студентом на достатньому рівні (допускається не більше 10% оцінок «задовільно» за проведені заняття), студент допустив деякі методичні помилки у навчально-виховному процесі, які зміг самостійно виправити або пояснити причину під час аналізу уроку чи виховного заходу; у ході педпрактики студент-практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; отримав схвальні відгуки про педагогічну діяльність від педагогічного колективу школи, методистів і класного керівника; здобув повагу та авторитет серед учнів і батьків; здав у визначений термін правильно оформлену документацію; виконав і захистив на високому науково-педагогічному рівні індивідуальне дослідження.

75 – 81 балів – С («добре») ставиться в тому випадку, коли: навчально-виховна робота проведена на достатньому рівні (допускається не більше 25% оцінок «задовільно» за проведені заняття), але були допущені незначні методичні помилки у навчально-виховному процесі, які практикант не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити в процесі аналізу уроку чи виховного заходу причину; у ході педпрактики студент-практикант був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи: одержав добрі відгуки учнів, батьків, педагогічного колективу школи, методистів і класного керівника; здав вчасно документацію, в яку можуть бути внесені незначні доповнення і поправки за вказівкою групового керівника педпрактики; виконав і захистив на достатньому науково-педагогічному рівні індивідуальне дослідження.

69 – 74 балів – D («посередньо») ставиться в тому випадку, коли: навчально-виховна робота проведена на задовільному рівні (не допускається підсумкове оцінювання за проведені заняття оцінкою «незадовільно»); студент проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності студента-практиканта в школі з боку учнів, батьків, учителів-предметників, класного керівника, керівників педпрактики – «задовільна»; із невеликим запізненням здав документацію; виконав на задовільному науково-методичному рівні індивідуальне наукове дослідження.

60 – 68 балів – E («задовільно») ставиться студенту в тому випадку, коли: навчально-виховна робота проведена на задовільному рівні (переважають задовільні оцінки за всі види роботи), однак не допускається підсумкове оцінювання за проведені уроки та виховні заходи оцінкою «незадовільно»; проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності в школі студента-практиканта з боку учнів, батьків, учителя історії, класного керівника, керівників педпрактики – «задовільна»; здав невчасно документацію, яка потребує доповнень і поправок; виконав на низькому науково-методичному рівні індивідуальне дослідження.

35 – 59 балів – Fx («незадовільно»). ставиться студенту в тому випадку, коли: відсутня систематичність у роботі студента. Виконав на низькому професійно-педагогічному рівні навчальну, виховну, методичну роботу, передбачену програмою з педпрактики. Допускав помилки, пов'язані зі знанням навчального предмета, методикою проведення уроків та позаурочної роботи з класом. Виконував дії у навчально-виховному процесі без достатнього теоретичного усвідомлення, копіюючи вчителя (методиста, студентів). Отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику, але за певних умов може повторно пройти педагогічну практику і отримати позитивну оцінку. Здав документацію з великим запізненням, допустивши при цьому значні помилки в її оформленні.

0 – 34 балів – F («незадовільно»). Студент не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку за практику. Не здав документації.

6. Розподіл балів, які отримують студенти під час проходження педагогічної практики за видами основної діяльності.

№	Складові оцінки	Кількість балів
1	Кількість балів за завдання з інформатики	0-25
2	Кількість балів за завдання з математики	0-25
3	Кількість балів за завдання з педагогіки	0-20
4	Кількість балів за завдання з психології	0-20
5	Кількість балів за організаційний блок (ставлення до практики, щоденник)	0-5
	Звіт з педагогічної практики та захист на підсумковій конференції	0-5

Посилання на GoogleClass: <https://classroom.google.com/...>

7. Література

1. Гуцало Е.У. Від теорії – до практики: вивчення особистості школяра студентами-практикантами. Навчально-методичний посібник. Частина II./Е.У.Гуцало. – Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2012. – 350 с.
2. Пашукова Т.І., Допіра А.І., Дьяконов Г.В. Практикум із загальної психології / За ред. Т.І.Пашукової. – Кіровоград, 2004.
3. Перші кроки до майстерності: Методичний посібник з педагогічної практики для студентів фізико-математичного факультету. Укл. Лутченко Л.І., Ріжняк Р.Я., Яременко Ю.В. – Кіровоград: КДПУ ім. В.Винниченка, 2005. – 168 с.
4. Макаренко, І. В. Організація педагогічної практики в умовах кредитно-модульної системи навчання/ І. В. Макаренко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. – № 10 (197). – Ч. 1. – С. 161-167.
5. Галузяк В.М. Діагностичний інструментарій класного керівника / В.М. Галузяк, І.Л. Холковська. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2013. – 304 с.
6. Холковська І.Л. Організація діяльності класного керівника / І.Л. Холковська. – Вінниця, 2005. – 224 с.
7. Столяренко О.В. Методика виховної роботи. Курс лекцій / О.В. Столяренко, Н.Б. Хамська, І.Л. Холковська. – Вінниця, 2006. – 172 с.
8. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. 2-ге вид. / С. Г. Карпенчук. – К.: Вища школа, 2005. – 343 с.
9. Алексюк А. М. Загальні методи навчання в школі / А. М. Алексюк. - 2-е вид., перероб. і допов. – К.: Рад. школа, 1981. – 206 с.
10. Морзе Н. В. Методика навчання інформатики: Навч. посіб. у 4-х частинах / За ред акад. М.І. Жалдака. – Ч. 1: Загальна методика навчання інформатики. – К.: «Навчальна книга», 2004. – 256 с.
11. Бак С. М. Інформатика: посібник для студентів фізико-математичних спеціальностей педагогічних ВНЗ / С. М. Бак, Г. М. Ковтонюк. – Вінниця: ТОВ «фірма «Планер»», 2012. – 584 с.
12. Каплінський В.В. 100 складних ситуацій на уроках та поза уроками: шукаємо рішення: Навч. посіб. для майбут. вчителів / В.В. Каплінський. – 6-е вид. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 80 с.
13. Інформатика (рівень стандарту): підруч. для 10 (11) кл. закл. заг. сер. осв. / Й. Я. Ривкінд, Т. І. Лисенко, Л. А. Чернікова, В.В. Шакотько; за заг. ред. М. Згуровського. – К.: Генеза, 2018. – 144 с.
14. Інформатика: 9 кл. : підруч. для загальноосвіт. навч. закл. / Й. Я. Ривкінд, Т. І. Лисенко, Л. А. Чернікова, В.В. Шакотько; за заг. ред. М. Згуровського. – К.: Генеза, 2009. – 296 с.
15. Морзе Н. В., Вембер В. П., Кузьмінська О. Г. Інформатика: підручник для 9 кл. – К.: УВЦ «Школяр», 2009. – 344 с.
16. Копняк Н. Б. Лабораторні роботи з дисципліни «Шкільний курс інформатики». Методичні рекомендації/Н.Б. Копняк – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 56 с.

17. Копняк Н. Б. Позакласні заходи з інформатики у загальноосвітній школі / Н. Б. Копняк – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 280 с.

Підручники з інформатики:

18. Інформатика: підруч. для 5 кл. закладів загальної середньої освіти/ О.В.Коршунова, І.О. Завадський. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2018. – 144 с.
19. Інформатика: підруч. для 5 кл. закл. загал. серед. освіти/ М.М. Корнієнко, С.М.Крамаровська, І.Т. Зарецька. – Харків: Вид-во «Ранок», 2018. – 144 с.
20. Інформатика: підруч. для 5 кл. закл. загал. серед. освіти/ О.О.Бондаренко, В.В.Ластовецький, О.П.Пилипчук, Є.А.Шестоपालов. – Харків: Вид-во «Ранок», 2018. – 160 с.
21. Інформатика: підруч. для 5 кл. закл. загал. серед. освіти/ Й.Я.Ривкінд та ін. – Київ: «Генеза», 2018. – 208 с.
22. Підручник з інформатики для 5 кл. закл. загал. серед. освіти/ Н.В.Морзе, В.П.Вембер, О.В.Барна, О.Г.Кузьмінська. – Київ: УОВЦ «Оріон», 2018. – 256 с.
23. Інформатика: підруч. для 6 кл. закл. загал. серед. освіти/ О.О.Бондаренко, В.В.Ластовецький, О.П.Пилипчук, Є.А.Шестоपालов. – Харків: Вид-во «Ранок», 2019. – 160 с.
24. Інформатика: підруч. для 6 кл. закладів загальної середньої освіти/ О.В.Коршунова, І.О. Завадський. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2019. – 144 с.
25. Інформатика: підруч. для 6 кл. закл. загал. серед. освіти/ Н.В.Морзе, О.В.Барна, В.П.Вембер. – Київ: УОВЦ «Оріон», 2019. – 192 с.
26. Інформатика: підруч. для 6 кл. закл. загал. серед. освіти/ Й.Я.Ривкінд та ін. – Київ: «Генеза», 2019. – 128 с.
27. Інформатика: підруч. для 7 кл. закл. загал. серед. освіти/ О.О.Бондаренко, В.В.Ластовецький, О.П.Пилипчук, Є.А.Шестоपालов. – Харків: Вид-во «Ранок», 2020. – 160 с.
28. Інформатика: підруч. для 7 кл. закл. загал. серед. освіти/ О.П.Казанцева, І.В. Стеценко. – Тернопіль: «Навчальна книга-Богдан», 2020. – 176 с.
29. Інформатика: підруч. для 7 кл. закладів загальної середньої освіти/ О.В.Коршунова, І.О. Завадський. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2020. – 144 с.
30. Інформатика: підруч. для 7 кл. закл. загал. серед. освіти/ Н.В.Морзе, О.В.Барна. – Київ: УОВЦ «Оріон», 2020. – 176 с.
31. Інформатика: підруч. для 7 кл. закл. загал. серед. освіти/ Й.Я.Ривкінд та ін. – Київ: Генеза, 2020. – 176 с.
32. Інформатика: підруч. для 8 кл. закл. загал. серед. освіти/ О.О.Бондаренко, В.В.Ластовецький, О.П.Пилипчук, Є.А.Шестоपालов. – Харків: Вид-во «Ранок», 2021. – 240 с.
33. Інформатика: підруч. для 8 кл. закл. загал. серед. освіти/ Казанцева О.П., Стеценко І.В. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2021. – 256 с.
34. Інформатика: підруч. для 8 кл. закладів загальної середньої освіти/ О.В.Коршунова, І.О. Завадський, З.Р.Стасюк. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2021. – 256 с.
35. Інформатика: підруч. для 8 кл. закл. загал. серед. освіти/ Н.В.Морзе, О.В.Барна. – Київ: УОВЦ «Оріон», 2021. – 224 с.
36. Інформатика: підруч. для 8 кл. з поглибл. вивч. інформатики закл. загал. серед. освіти/ В.Д.Руденко, Н.В.Речич, В.О.Потієнко. – Харків: Вид-во «Ранок», 2021. – 256 с.
37. Інформатика: підруч. для 8 кл. закл. загал. серед. освіти/ Й.Я.Ривкінд та ін. – Київ: Генеза, 2021. – 256 с.
38. Інформатика: підруч. для 9 кл. закл. загал. серед. освіти/ Н.В.Морзе, О.В.Барна, В.П.Вембер. – Київ: УОВЦ «Оріон», 2017. – 208 с.
39. Інформатика: підруч. для 9 кл. закл. загал. серед. освіти/ О.О.Бондаренко, В.В.Ластовецький, О.П.Пилипчук, Є.А.Шестоपालов. – Харків: Вид-во «Ранок», 2017. – 240 с.
40. Інформатика для загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням інформатики: підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл./ В.Д.Руденко, Н.В.Речич, В.О.Потієнко. – Харків: Вид-во «Ранок», 2017. – 240 с.

41. Інформатика: підруч. для 9 кл. закл. загал. серед. освіти/ Й.Я.Ривкінд та ін. – Київ: Генеза, 2017. – 288 с.

Онлайн-ресурси:

1. Інформаційні технології і засоби навчання [Electronic resource] – Mode of access: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt>
2. Інформаційні технології в освіті [Electronic resource] – Mode of access: <http://ite.kspu.edu/>
3. Міністерство освіти і науки України. Освітні програми [Electronic resource] – Mode of access: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>
4. Міністерство освіти і науки України. Навчальні плани. [Electronic resource] – Mode of access: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-plani>
5. «НА УРОК» [Electronic resource] – Mode of access: <https://naurok.com.ua/>
6. Всеосвіта [Electronic resource] – Mode of access: <https://vseosvita.ua/>

8. Зміст завдань фахових модулів

Завдання з психології:

Завдання з психології для студентів полягає у психологічному вивченні учнівської групи за допомогою методів спостереження, бесіди, аналізу продуктів діяльності школярів, психодіагностичних методик, а також у вивченні особистості учня з проблемною поведінкою за допомогою методу спостереження.

Інформацію про зміст та обсяг завдання, організацію його виконання, принцип добору методів та методик, написання теоретичної та практичної частин звіту студенти отримують на настановній конференції та на індивідуальних консультаціях.

Метою психологічного вивчення студентами школяра є вироблення уміння спостерігати, помічати й аналізувати різні прояви особистості; навчитися застосовувати спеціальні діагностичні методи для вивчення різних сторін життя учня (анкети, тести та ін.); розвинути психолого-педагогічні вміння і навички розробки програм роботи з “важкими”, обдарованими дітьми та ін. Виходячи з поставленої мети, перед студентами висувуються конкретні завдання такі, як встановити стосунки, побудовані на довірі між студентами та школярами, набути уміння складати обґрунтоване враження про особистість, враховуючи власне суб’єктивне ставлення, результати власних спостережень і міркувань та більш об’єктивні дані діагностики особистості, провівши для цього ряд психолого-педагогічних досліджень і т.ін.

Звіт студента включає в себе два основні документи: матеріали психологічного дослідження учня та власне сам звіт. До звіту можна додати деякі інші матеріали й документи, що розкривають результати дослідження: фотографії школяра, письмовий твір, роздуми учня, відгуки вчителів, батьків та ін.

Матеріали експериментальних досліджень (бланки, підрахунки та інший матеріал) додаються до звіту. На основі результатів психолого-педагогічних досліджень складається психолого-педагогічна характеристика особистості учня.

У висновках звіту про результати виконаного дослідження особистості учня вказуються основні труднощі та проблеми, що виникли у роботі практиканта, власні висновки щодо характеристики учня, обґрунтовані результатами проведених досліджень і власними спостереженнями, та рекомендації науково-практичного й організаційно-методичного характеру, які, на думку практиканта, будуть корисними для учня, вчителя і батьків щодо розвитку особистості учня.

Тести, які необхідно використати при проведенні психологічного дослідження:

Тест 1. Дослідження характерологічних тенденцій Т.Лірі.

Тест 2. Тест шкільної тривожності Філіпса.

Тест 3. Дослідження відчуття самотності старшокласником.

Тест 4. Вивчення загальної самооцінки за допомогою процедури тестування (опитувальник Казанцевої Г.Н.).

Тест 5. Дослідження особливостей реагування у конфліктній ситуації (методика К. Томаса).

При проведенні тестування звернути увагу на наявність такої риси, як агресивність: якщо вона наявна, то які фактори, на думку практиканта, сприяли її виникненню.

Звіти про практику здаються на кафедру психології або особисто керівнику психологічної практики. Диференційована оцінка психологічної практики є вагомим підставою для виведення підсумкової оцінки з педагогічної практики IV курсу.

Завдання з педагогіки:

Студенти IV курсу виконують обов'язки помічника класного керівника в одному з класів школи, де проходять педагогічну практику. Вся виховна робота проводиться відповідно до плану класного керівника або вихователя. На його основі студенти складають власні індивідуальні плани роботи на період педагогічної практики і залучаються до поточної виховної роботи в класі за такими напрямками:

- здійснюють щоденний контроль за успішністю, відвідуванням та дисципліною учнів, перевіряють щоденники;
- організовують чергування учнів у класі;
- проводять класні години;
- проводять індивідуальні бесіди з учнями та їх батьками;
- сприяють організації виховної роботи у класному колективі.

Форми роботи студентів з учнями:

- бесіди про традиції та звичаї українського народу;
- виховні бесіди громадянсько-патріотичного та етичного спрямування;
- підготовка і проведення класних годин та виховних заходів;
- організація походів та екскурсій (пізнавальних та профорієнтаційних);
- організація та проведення колективних творчих справ;
- організація трудового виховання учнів.

Заліковим виховним заходом для студентів IV курсу є підготовка і проведення класної години у формі етичної бесіди.

У процесі практики студенти аналізують педагогічну діяльність, беруть участь у роботі семінарів, методичних об'єднань, збирають матеріал з теми науково-дослідної роботи, готують звітну документацію з педпрактики.

Звітна **документація** з педагогіки включає:

1. *Індивідуальний план* роботи студента.
2. *Звіт* про виховну роботу, в який включити:
 - 1) загальні відомості (школа, клас, кількість учнів у класі, прізвище класного керівника);
 - 2) особливості виховної роботи в класі (пріоритети та напрямки виховної роботи);
 - 3) перелік та короткий самоаналіз проведених студентом виховних заходів;
 - 4) аналіз кількох педагогічних ситуацій та способи, за допомогою яких вони були розв'язані;
 - 5) аналіз стану сформованості класу як колективу та пошук способів оптимізації цього процесу;
 - 6) загальні висновки та Ваші пропозиції щодо вдосконалення виховної роботи в класі.
3. *Рекомендації щодо висвітлення виховної роботи на сайті школи*: проаналізувати розділ «виховна робота» на сайті закладу освіти, за яким закріплений практикант (вивчити меню розділу, висвітлені напрямки виховної роботи, блоги класних керівників тощо) та скласти

рекомендації щодо удосконалення висвітлення виховної роботи на сайті закладу освіти (пропозиції бажано підтвердити наявним позитивним досвідом з сайтів інших закладів освіти);

4. скласти перелік та проаналізувати нормативно-методичні матеріали щодо особливостей організації виховної роботи з учнями основної школи в 2021-2022 н.р., якими має керуватися класний керівник при плануванні й організації виховної роботи з класом (визначити основні цілі, завдання, пріоритети виховної роботи з учнями, рекомендовані дати й події, які слід враховувати у виховній роботі з учнями, рекомендовані форми й методи виховної роботи з учнями основної школи);
5. Скласти *плани виховної роботи з учнями о 5-го та 8-го класу на період практики*;
6. Розробити *конспекти двох виховних заходів* із розроблених планів виховної роботи – один для 5 класу, другий для 8 класу. Одним із розроблених конспектів має бути етична бесіда.
7. Запропонувати форми виховної роботи, які можна провести з учнями основної школи в умовах дистанційної освіти;
8. *Заповнений розділ «виховна робота» в щоденнику практики.*

Завдання з інформатики

1. Відвідувати уроки (очні або дистанційні он-лайн-уроки) з інформатики, що проводяться вчителями та іншими практикантами, взяти участь в обговоренні відвіданих уроків.
 - Зробити **фотографію 2-х відвіданих уроків згідно рекомендацій** ([Додаток 1](#), [Додаток 2](#)).
 - Проаналізувати відвідані уроки, скориставшись рекомендаціями ([Додаток 3](#)).
2. Ознайомитися зі структурою та змістом календарно-тематичного плану з інформатики.
 - Додати фрагмент календарно-тематичного плану, що припадає на час практики та розклад своїх уроків у закріпленому класі до звіту.
 - Своєчасно повідомити методисту розклад уроків інформатики у закріпленому класі.
3. Ознайомитися із обладнанням шкільного кабінету інформатики, проаналізувати його відповідність вимогам “Положення про кабінет інформатики”.
4. Ознайомитися зі складовими навчально-методичного комплексу з інформатики (підручниками, посібниками, програмним забезпеченням, дидактичними та методичними матеріалами тощо).
 - Скласти **звіт про результати ознайомлення з обладнанням та навчально-методичним комплексом шкільного кабінету інформатики** (див. рекомендації [Додаток 4](#) та “Положення про кабінет інформатики...”).
 - У разі заочної практики: законспектувати “Положення про кабінет інформатики...” та ознайомитися з діючою специфікацією типового комп’ютерного обладнання шкільного кабінету інформатики:
 - 1) Про затвердження *Положення про кабінет інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій навчання загальноосвітніх навчальних закладів* (Наказ МОНУ від 20.05.2004 N 407 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0730-04#Text>)
 - 2) Про затвердження *Типового переліку комп’ютерного обладнання для закладів дошкільної, загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти* (Наказ МОНУ від 02.11.2017 № 1440 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0055-18#n14>)
 - 3) *ЗМІНИ до Типового переліку комп’ютерного обладнання для закладів дошкільної, загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти* (Наказ МОНУ від 29.04.2020 № 574. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0411-20#Text>)
5. Починаючи з 2-го тижня практики проводити **усі уроки інформатики** у закріпленому класі (не менше 5 уроків). **Розробити конспекти до них та необхідні наочні і дидактичні матеріали.**

- Здати методисту **3 конспекти** найкращих уроків різних типів (принаймні теоретичного та практичного заняття), оформлених згідно вимог (*шаблон плану-конспекту наведено у Додатку 5*).
6. За одним з розроблених конспектів записати відеоурок (7-10 хвилин), скориставшись рекомендаціями, наведеними у [Додатку 6](#).
 7. Огляд програм для створення навчального відео: обрати один з наведених у списку редакторів курсів ([Додаток 7](#)). Проаналізувати обраний редактор відповідно до наведених критеріїв. Створити вікі-публікацію з коротким описом обраного редактора на вікі-сторінці. В описі навести назву, логотип та посилання на сайт редактора; вказати, для кого призначений, особливості використання (зокрема, можливість безкоштовного використання). Якщо є можливість пробного безкоштовного використання, створити пробний фрагмент уроку.
 8. Скласти **звіт** (у довільній формі) про проходження педагогічної практики з інформатики, у якому вказати місце проходження практики та описати види виконаних робіт з інформатики, зокрема кількість проведених уроків (у яких класах, за якою тематикою), перелічити проведені позакласні заходи (можливо, консультації, конкурси, тощо), висловити враження про ефективність курсу методики для підготовки до роботи у школі, вказати, чого бракує в університетській підготовці до роботи в школі, на які питання стосовно методики навчання інформатики слід звернути увагу у подальшому. Описати, якщо можливо, яким на Ваш погляд є ставлення учнів до шкільного курсу інформатики, чи належним є технічне та методичне забезпечення у школі.

№	Вид роботи	Максимальна кількість балів	Зміст роботи (вимоги)
1.	Відвідування уроків з інформатики, проведених вчителем та практикантами	2* <i>(для очної практики)</i>	Скласти фотографії відвіданих уроків, зробити аналіз. Брати участь в обговоренні уроків інших практикантів.
2.	Розклад уроків та календарно-тематичний план	2* <i>(для очної практики)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Додати фрагмент календарно-тематичного плану, що припадає на час практики та розклад своїх уроків у закріпленому класі до звіту. - Своєчасно повідомити методисту розклад уроків інформатики у закріпленому класі.
1a	Редактори навчальних курсів	4** <i>(завдання виконується як альтернативне до завдань 1 та 2, якщо практика здійснюється у дистанційному режимі)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Обрати один з наведених у списку редакторів курсів (або запропонувати інший). Проаналізувати обраний редактор відповідно до наведених критеріїв. - Створити вікі-публікацію з коротким описом обраного редактора на вікі-сторінці. - В описі навести назву, логотип та посилання на сайт редактора; вказати, для кого призначений, особливості використання (зокрема, можливість безкоштовного використання). - Якщо є можливість пробного безкоштовного використання, створити пробний фрагмент уроку.
3.	Здати методисту конспекти 3-х уроків різного типу,	8	За основу беруть робочі конспекти, створені під час практики, але на перевірку методисту здають доопрацьовані з урахуванням отриманих зауважень конспекти найкращих уроків.

	підготовлених згідно вимог.		
4.	Відеозапис уроку	5	За одним з розроблених конспектів записати відеоурок (10-15 хвилин)
5.	Аналіз апаратного та методичного забезпечення ШКІ	5	Проаналізувати склад апаратного та методичного забезпечення ШКІ на предмет відповідності діючим нормам та задоволенню потреб навчальних курсів
6.	Звіт	3	Скласти звіт (у довільній формі) про проходження педагогічної практики з інформатики, у якому вказати: <ul style="list-style-type: none"> • місце проходження практики (школа, клас); • описати види виконаних робіт з інформатики: • вказати кількість проведених очних та дистанційних уроків, для яких зазначити клас, дату проведення, тему, виставлену вчителем оцінку (ці відомості можна подати у вигляді таблиці); • перелічити проведені позакласні заходи, консультації і додаткові заняття; • розроблені дидактичні та методичні матеріали, проведені, тощо; • висловити враження про ефективність курсу методики для підготовки до роботи у школі, вказати, чого бракує в університетській підготовці до роботи в школі, на які питання стосовно методики навчання інформатики слід звернути увагу у подальшому; • описати, якщо можливо, яким на Ваш погляд є ставлення учнів до шкільного курсу інформатики, чи належним є технічне та методичне забезпечення у школі; • які проблеми виникають у даній школі з дистанційним навчанням, як вони вирішуються, яке ставлення вчителів та учнів до дистанційного навчання.
	Разом	25	за погодженням з методистом можлива заміна деяких завдань альтернативними

Завдання з математики

На IV курсі студенти проходять навчально-виховну педагогічну практику з математики в 5–9 класах загальноосвітніх шкіл I–III ступенів, коледжів, ліцеїв, гімназій та інших навчально-виховних закладів у залежності від спеціальності та фахової підготовки студентів.

Протягом практики кожен **студент зобов'язаний**:

- підготувати і провести 12-15 уроків різного типу з математики (серед них 2-3 залікові), використовуючи різні методи навчання, організаційні форми, наочність та інші засоби навчання. Оцінки за уроки виставляє вчитель математики та методист за відповідними критеріями;
- відвідати не менше 6-8 уроків з математики (у вчителів та студентів-практикантів), проаналізувати їх;

- систематично проводити індивідуальні заняття із слабовстигаючими учнями, а також додаткові заняття з учнями, що виявляють підвищений інтерес до предмету, з обдарованими школярами;
- відвідати (по можливості) засідання методичного об'єднання з математики;
- підготувати і провести один позакласний захід з математики (оцінка виставляється методистом згідно із критеріями оцінювання);
- виготовити наочність.

По закінченні педагогічної практики студенти подають на перевірку таку **документацію**:

- конспекти 2-ох залікових уроків різних типів (1 з алгебри, 1 з геометрії), затверджені вчителем або методистом з фаху;
- наочність та конспект фрагменту уроку, де може бути використана наочність, яка виготовлена студентом;
- аналіз відвіданого уроку з математики;
- конспект залікового позакласного заходу з математики, затверджений вчителем і груповим методистом.

Додатки

Додаток 1. Запис та оцінка відвіданого уроку

_____ " _____ 2022 р.

Учитель _____ Предмет _____ Клас _____

Мета відвідування _____

Тема уроку _____

Завдання, сформульовані вчителем (освітні, виховні, розвиваючі)	Оцінка їх реалізації

Нотатки по ходу уроку (діяльність вчителя з реалізації завдань уроку, хронометраж) за однією із схем ([Додаток 2](#)).

Діяльність вчителя на завершальному етапі уроку. Підбиття підсумків уроку. Коментування та оцінка роботи учнів.

Методика повідомлення домашнього завдання та його обсяг.

Висновки: _____

Рекомендації вчителю: _____

Спостерігач _____

Прізвище, ім'я, по батькові _____

підпис _____

Додаток 2. Схеми спостереження та аналізу уроку

I

Час і структурні ланки уроку	Діяльність		Зауваження
	Вчителя	Учнів	

II

Основні частини змісту уроку	Методи діяльності		Посібники, що використовуються
	Вчителя	Учнів	

III

Особливості ведення уроку вчителем	Чого навчилися учні	Що потрібно удосконалити в уроці
------------------------------------	---------------------	----------------------------------

IV

Час контролю	Що контролюється	Форми та прийоми контролю	Висновки за контролем
--------------	------------------	---------------------------	-----------------------

V

Діяльність вчителя	Мотиви поведінки і стан учнів	Найвні недоліки	Шляхи усунення недоліків
--------------------	-------------------------------	-----------------	--------------------------

Додаток 3. Рекомендації до відвідування та аналізу уроку

Етапи аналізу уроку

Педагогічний аналіз уроку як схема, що не враховує типів уроків, конкретних систем навчання, можна уявити собі як сукупність таких **аналітичних етапів**:

- підготовка до відвідування уроку;
- безпосереднє спостереження ходу уроку;
- запис і кодування уроку;
- самоаналіз уроку вчителем;
- аналіз і оцінка уроку керівником школи;
- використання результатів аналізу і самоаналізу уроку в управлінні школою.

1. Підготовка до відвідування уроку.

На цьому етапі визначається проблема, що підлягає аналізу, **відбувається ознайомлення з літературою, підручником, програмою**, формулюється мета відвідування, складається програма спостереження.

Наприклад, програма спостереження уроку з метою „Визначення ефективності методу проблемного викладу для досягнення глибини та свідомого засвоєння знань” складається з таких кроків:

- з’ясувати, наскільки зрозуміло і вміло вчитель формулює проблему;
- проаналізувати, наскільки доступно, зрозуміло і цікаво вчитель розкриває цю проблему;
- з’ясувати, чи спонукає учнів пояснення вчителя подумки перевіряти сприйняте, стежити за логікою викладу;
- проаналізувати, наскільки повно вчитель залучає учнів в процес мислення;
- з’ясувати, наскільки повно і вміло вчитель розкриває перед учнями процес наукового пізнання і створює умови для творчого мислення.

2. Спостереження за ходом уроку.

Під час спостереження відвідувач має зафіксувати всі найбільш важливі моменти уроку, наявність або відсутність вирішення всіх трьох аспектів дидактичної мети, побачити факти, що характеризують методичну діяльність вчителя, пізнавальну діяльність учнів, успішність їхньої взаємодії, зафіксувати ознаки результативності уроку і багато чого іншого. Одночасно з цим аналітик має вести спостереження відповідно до мети аналізу уроку, опираючись на пункти програми спостереження.

Спостереження має підлягати цілій низці методичних вимог:

- спостереження повинно бути цілеспрямованим, тобто підлягати певній меті;
- мати планомірний характер, тобто повинна бути програма спостереження;
- перед початком спостереження аналітик має ознайомитися з усіма матеріалами, що стосуються об’єкту спостереження;
- спостереження треба вести активно;
- систематичність спостереження, сприймання об’єкта багаторазово, в різних умовах;
- спостереження за уроком завжди передбачає активне залучення в цей процес педагогічних та психологічних знань керівника.

Проте дані, отримані за допомогою спостереження, не можна отримати в первісному вигляді. Їх треба раціонально опрацювати і певним чином зафіксувати в формі словесного опису, таблиць.

Спостереження за ходом уроку ще не є його аналізом.

Структурні елементи уроку

№ з/п	Етапи	Дидактичні задачі	Показники реального результату розв’язання задачі
1	Організація початку заняття	Підготовка учнів до роботи на уроці	Повна готовність класу і обладнання, швидке включення учнів у роботу
2	Перевірка виконання	З’ясування правильності та обсягу виконання домашнього	Поєднання контролю, самоконтролю та взаємоконтролю для з’ясування

	домашнього завдання	завдання всіма учнями	правильності виконання завдання і корекції знань, умінь і навичок
3	Підготовка до засвоєння нових знань	Забезпечення мотивації та прийняття учнями мети навчально-пізнавальної діяльності, актуалізація опорних знань і вмінь	Готовність учнів до активної навчально-пізнавальної діяльності на основі актуалізованих опорних знань
4	Засвоєння нових знань і способів діяльності	Забезпечення сприймання, осмислення та первинного запам'ятовування знань і способів діяльності, зв'язків і відношень між об'єктами	Активні дії учнів; максимальний прояв самостійності під час засвоєння знань і оволодіння способами дій
5	Первинна перевірка розуміння засвоєного	Встановлення правильності та усвідомлене засвоєння нового навчального матеріалу, виявлення прогалин і неправильних уявлень та їх корекція	Засвоєння суті нових знань і способів діяльності на репродуктивному рівні. Виправлення типових помилок і неправильних уявлень в учнів
6	Закріплення знань і способів дій	Забезпечення засвоєння нових знань і способів дій на рівні застосування у змінених ситуаціях	Самостійне виконання завдань, що потребують застосування знань як у знайомих, так і змінених ситуаціях
7	Узагальнення та систематизація знань	Формування цілісної системи знань з теми, курсу, виділення загальних світоглядних ідей	Активна продуктивна діяльність учнів щодо поєднання частин в ціле, класифікації і систематизації, виявлення внутрішньопродметних і міжпредметних зв'язків
8	Контроль і самоперевірка знань	Виявлення якості та рівня оволодіння знаннями і способами дій, забезпечення їх корекції	Отримання достовірних відомостей про досягнення всіма учнями запланованих результатів навчання
9	Підбиття підсумків уроку	Аналіз та оцінка успішності досягнення мети та усвідомлення перспективи подальшої навчально-пізнавальної діяльності	Відповідність самооцінки учнів оцінкам учителя. Отримання учнями відомостей про реальні результати учіння
10	Повідомлення домашнього завдання, рекомендації його виконання	Забезпечення розуміння мети, змісту і способів виконання домашнього завдання. Перевірка відповідних записів	Реалізація необхідних і достатніх умов для успішного виконання домашнього завдання всіма учнями у відповідності з актуальним рівнем їх розвитку

3. Запис і кодування уроку.

Опис уроку – завершальний етап спостереження. Це фіксація звичайними або умовними способами даних про об'єкти, за якими ведеться спостереження, за ходом уроку, за його розвитком.

В педагогічній літературі наводиться чимало рекомендацій стосовно всього побаченого і почутого керівником на уроці.

Деякі автори радять занотовувати поетапно найбільш важливі риси навчально-виховного процесу. Інші пропонують розділити аркуш на дві частини: зліва записувати основні моменти

ходу уроку, а справа - зауваження щодо проведення уроку. Звичайно, що тут дотримання шаблону недоречно, однак зафіксовані про урок думки легше систематизувати, орієнтуючись на позначки, зроблені безпосередньо поблизу предмета спостереження.

Опис уроку дає можливість порівняти результати спостережень, певною мірою систематизувати матеріал, виділити в ньому загальне, специфічне, особливе. Це створює основу для наступного аналізу уроку. Відповідаючи на запитання „ що?” і “як?”, воно водночас є основою для відповіді на запитання “ чому?”

4. Бесіда з учителем

Ще до відвідування уроку (або по завершенні) спостерігач має запитати у вчителя про триєдину мету уроку, бо збагнути певний виховний момент уроку, його окремих етап чи весь урок можна лише за умови, що відомий бажаний кінцевий результат.

Напередодні безпосереднього аналізу уроку має відбутися бесіда з учителем. Звичайно, бажано, щоб аналізу уроку передувало *самоаналіз*, в ході якого педагог висловив би своє власне враження від уроку. В обговорення слід включити такі запитання:

- Які навчально-виховні завдання планувалося розв'язати на уроці і чому?
- Чому вибрано якраз такий план уроку (з урахуванням мети, змісту, форм, методів і засобів навчання)?
- Як були враховані на уроці можливості учнів?
- Чим керувався вчитель під час підготовки до даного уроку (методичними рекомендаціями, передовим досвідом, особистим досвідом, додатковою літературою)?
- Які методи навчання були використані на уроці і чому? Чи відповідає їх вибір меті уроку, змісту навчального матеріалу, формам організації навчання на кожному етапі уроку?
- Чи все зроблено на уроці для залучення школярів в активну навчально-пізнавальну діяльність. Наскільки ефективно використовувались із цією метою індивідуальні, групові і колективні форми роботи?
- Як забезпечено перевантаження учнів домашньою роботою?
- Як реалізований накреслений план уроку?
- В чому, на погляд вчителя, резерви для підвищення якості уроку?

5. Центральними в аналізі уроку мають бути такі складові:

- цілеспрямованість;
- відповідність теми виучуваному матеріалу;
- відповідність змісту уроку запланованій темі і меті;
- доцільність використання методів;
- послідовність і чіткість викладу;
- самостійна робота учнів (учіння);
- створення проблемних ситуацій;
- розвиток мислення;
- результативність;
- робота над збагаченням словникового запасу; культура мовлення.

6. Комплексний аналіз уроку

Комплексний аналіз - це одночасний аналіз дидактичних, психологічних та інших сторін уроку (найчастіше системи уроків). Цей вид аналізу передбачає всебічний розгляд в єдності і взаємодії мети, змісту, форм і методів організації уроку. Цей вид аналізу використовується найчастіше при аналізі декількох уроків з однієї теми, а також в навчальних цілях (навчання студентів, керівників шкіл, органів освіти).

Орієнтовна схема комплексного аналізу уроку:

1. Планування навчально-виховних цілей на основі програми (освітні, виховні, завдання розвитку інтелекту, волі, емоцій, інтересів), взаємозв'язок дидактичних, виховних цілей розвитку на різних етапах навчання.
2. Оцінювання оптимізації змісту. Виділення головного, суттєвого. Виділення об'єкту міцного засвоєння. Повноцінність змісту на різних етапах уроку.
3. Вибір та застосування різних джерел повідомлення учням нових знань.
4. Оптимальне поєднання різних методів навчання під час уроку.
5. Використання різноманітних форм роботи.
6. Виховання інтересу до навчання.
7. Культура праці вчителя та учнів.
8. Контроль за засвоєнням знань, умінь та навичок(форми контролю, відповідність оцінювання рівня знань).
9. Характер домашнього завдання, його диференційованість.
10. Оцінювання самоаналізу та самоконтролю навчальної діяльності.

7. Дидактичний аналіз уроку

Дидактичний аналіз - це аналіз основних дидактичних категорій (реалізація принципів дидактики, відбір методів, прийомів і засобів навчання школярів, дидактична обробка навчального матеріалу уроку, педагогічне керівництво самостійною пізнавальною діяльністю, питання активізації пізнавальної діяльності учнів, реалізації принципу єдності навчання і виховання).

Орієнтовна схема дидактичного аналізу уроку:

1. Своєчасність початку уроку, організація класу.
2. Санітарний стан класу, особиста гігієна учнів.
3. Аналіз перевірки домашнього завдання: дидактична цінність методів і прийомів перевірки завдань, які використовує вчитель.
4. Якість знань учнів.
5. Методи активізації пізнавальної діяльності учнів, які використовує вчитель.
6. Аналіз етапу вивчення нового матеріалу : ясність і доступність подачі матеріалу вчителем, характеристика методів, які використовуються та їх відповідність завданням уроку; засоби навчання, їх доцільність.
7. Реалізація вчителем в ході уроку принципів дидактики.
8. Аналіз останнього етапу уроку: характер подачі домашнього завдання, його обсяг, диференційованість; своєчасність закінчення уроку.
9. Реалізація вчителем виховних завдань уроку.
10. Заходи по попередженню перевантаження учнів на уроці.
11. Індивідуальний підхід до учнів, поєднання індивідуальних та колективних форм роботи.
 - a. Уміння організувати клас на навчальну діяльність.
 - b. Педагогічний такт, володіння голосом, правильність мови, дикція, виразність, темп, жестикуляція.

8. План самоаналізу уроку вчителем

Варіант I.

1. Чи вдалося утримати всі види діяльності в межах оголошеної теми уроку?
2. Чи правильно визначено мету і завдання уроку, чи враховані особливості класу?
3. Чи вдалося обраними засобами сформулювати мотивацію навчальної діяльності на даному уроці і дати їй цільовий напрямок?
4. Наскільки оптимальними для реалізації мети уроку виявилися обрані форми, методи, засоби організації навчальної діяльності?

5. Чи оптимально розподілено час на уроці?
6. Чи вдалося правильно визначити завдання, місце і форми засобів контролю? Яка його ефективність? Чи мала місце мотивація оцінок?
7. Чи вдалося правильно побудувати усне мовлення (виправлення мовленнєвих помилок, наявність логічних акцентів, пауз, виразність висловлювань)?
8. Правильність організації роботи з домашнім завданням : його добір, характер, системи пояснень і оцінки. Місце домашнього завдання в реалізації мети уроку.
9. Ступінь досягнення мети уроку.

Варіант II.

1. Яке місце даного уроку в темі, розділі, курсі? Як він пов'язаний з попередніми? В чому специфіка цього уроку? Який його тип?
2. Дайте характеристику реальних навчальних можливостей учнів даного класу? Які особливості були враховані при плануванні уроку?
3. Які завдання розв'язувалися на уроці : навчальні, виховні, розвиваючі? Чи був забезпечений їх комплекс, взаємозв'язок? Які завдання були головними, стержневими?
4. Чому вибрана структура уроку була раціональна для розв'язання цих завдань? Чи раціонально розподілено час на всі етапи уроку?
5. На чому (на яких поняттях, положеннях, фактах) акцентувалась увага і чому виділено головне, суттєве?
6. Яке поєднання форм навчання вибране для розкриття нового матеріалу і чому?
7. Чи здійснювався диференційований підхід до учнів?
8. Яке поєднання методів навчання використано на уроці? Обґрунтуйте ефективність їх вибору.
9. Як було організовано контроль за рівнем навчальних досягнень учнів на уроці?
10. Які засоби навчання використовувалися на уроці? Як використовувався навчальний кабінет?
11. За рахунок чого на уроці забезпечувалась висока працездатність школярів?
12. Які засоби підтримання хорошої психологічної атмосфери спілкування на уроці? Як було реалізовано виховний вплив особи вчителя?
13. Як і за рахунок чого забезпечувалось на уроці (і в домашній роботі школярів) раціональне використання часу, попередження перевантаження учнів?
14. Як були продумані запасні методичні „ходи " на випадок непередбаченої ситуації?
15. Чи вдалося повністю реалізувати всі поставлені завдання? Якщо не вдалося, то які і чому? Коли вчитель планує виконати нереалізоване?

Додаток 4 Рекомендації до складання звіту про шкільний кабінет інформатики та навчально-методичне забезпечення курсу інформатики

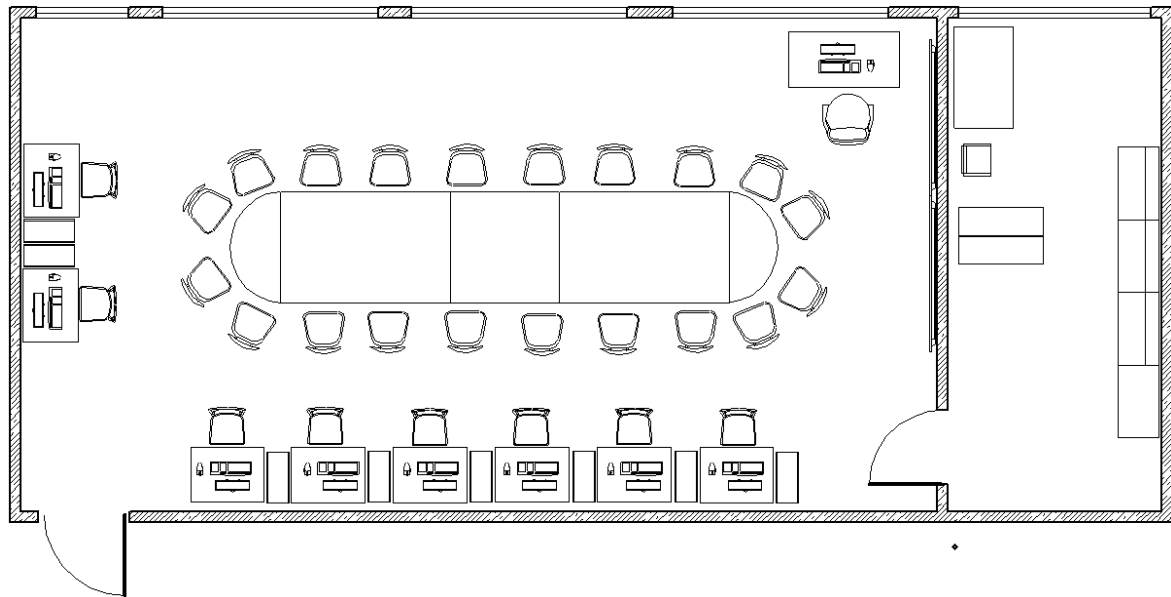
У звіті необхідно вказати:

- за якими підручниками та посібниками працюють у школі, чи забезпечено школу у достатній кількості підручниками;
- скільки комп'ютерів у кабінеті інформатики, у якому вони стані, якого класу (чи відповідають чинній специфікації);
- чи відповідає шкільний кабінет санітарно-технічним вимогам, наведеним у положенні про шкільний кабінет інформатики (звернути увагу на площу та розташування кабінету, розміщення комп'ютерів, освітлення тощо);
- як обладнано робочі місця вчителя та учнів;
- чи є у кабінеті лаборант, які його обов'язки;
- чи має школа доступ до мережі Internet, як використовується підключення до навчання інформатики; інші застосування;
- яке ще обладнання є у кабінеті (принтери, сканери, мультимедійний проектор, інтерактивна дошка тощо), як вони використовуються у навчальному процесі.

Завдання 4. Вивчення кабінету інформатики.

1. Ознайомитися з розміщенням комп'ютерів в кабінеті інформатики та накреслити схему 1.

Схема 1. Розміщення комп'ютерів в кабінеті інформатики (ПРИКЛАД)

2. З'ясувати:

- характеристики робочих місць і комп'ютерів учителя й учнів і занести відомості до таблиці 1:

Таблиця 1.

Характеристики	Робоче місце вчителя	Робоче місце Учня
Процесор		
Оперативна пам'ять		
Жорсткий диск		
Роз'єми для під'єднання зовнішніх запам'ятовуючих пристроїв		
Під'єднання до комп'ютерної мережі		
Інші характеристики		

- відповідність обладнання кабінету інформатики санітарно-гігієнічним нормам та заповнити таблицю 2:

Таблиця 2. Відповідність кабінету інформатики санітарно-гігієнічним нормам

№	Санітарно-гігієнічні вимоги до комп'ютерного класу	Значення за нормативними документами	Значення в кабінеті інформатики
1	Вид приміщення, де знаходиться комп'ютерний клас		
2	Колір стін		
3	Колір штор		
4	Коефіцієнт природного освітлення		
5	Вид та розміщення штучного освітлення		
6	Температура повітря		
7	Вологість в комп'ютерному класі		
8	Рівень шуму		
9	Розміщення робочих місць щодо природного освітлення		
10	Кількість робочих місць		

- 11 Наявність та площа лаборантської кімнати
- 12 Площа кімнати, що припадає на один комп'ютер
- 13 Об'єм кімнати, що припадає на один комп'ютер
- 14 Відстань між робочими столами
- 15 Відстань між моніторами
- 16 Відстань між монітором та очима користувача
- 17 Кут погляду користувача на монітор
- 18 Висота знаку на моніторі
- 19 Відстань між пікселями на моніторі
- 20 Колір знаків на моніторі
- 21 Колір фону на моніторі

- яке програмне забезпечення (та інші не технічні) засоби навчання використовують в кабінеті інформатики для підтримки навчання інформатики та інших дисциплін; відомості занести до таблиці 3.

Таблиця 3. Програмне забезпечення та засоби навчання

<i>Назва програми</i>	<i>Версія</i>	<i>Ліцензія</i>

<i>Назва засобу навчання</i>	<i>Призначення</i>

Додаток 5. Шаблон плану-конспекту уроку з інформатики

Тема (розділ) курсу інформатики _____

Клас навчання _____ Рік запровадження програми _____

Урок № ____/____ (номер від початку навчального року/ номер у темі)

Тема уроку: _____

Мета уроку (вказати):

навчальна –

виховна –

розвивальна –

Обладнання уроку: _____ (вказати)

Тип уроку: _____ (вказати)

Компетенції учнів на уроці:

Основні поняття	Основні знання

Основні етапи уроку:

Етап	Тривалість (хв.)

Хід уроку:

Етап 1. _____ (назвати)

Що робить учитель	Що роблять учні

Форми навчання на даному етапі: _____ (вказати)

Методи навчання на даному етапі : _____ (вказати)

Засоби навчання на даному етапі: _____ (перелічити)

Зміст (чи план)

Етап 2. _____ (назвати)

Що робить учитель	Що роблять учні

Форми навчання на даному етапі: _____ (вказати)

Методи навчання на даному етапі : _____ (вказати)

Засоби навчання на даному етапі: _____ (перелічити)

Зміст (чи план)

...Література: (вказати)

Для вчителя	Для учнів

Критерії оцінювання (для уроків перевірки знань та умінь та практичних і лабораторних робіт).

Додаток 6. Рекомендації до створення навчального відео

- 1) <https://osvitoria.media/experience/efektyvnyj-videourok-5-krokov-dlya-vchytelya/>
- 2) <http://teach-hub.com/yak-stvoryty-navchalne-video/>
- 3) <https://nus.org.ua/articles/yak-vchytelyu-zrobyty-osvitnye-video-v-klasi-chy-vdoma/>
- 4) <https://www.ispring.ru/elearning-insights/kak-sdelat-videourok-v-ofise>

1. Принципи педагогічного дизайну американського психолога Роберта Ганье (Robert Mills Gagne):

Принцип	Зміст
Привернення уваги учнів	мотивація на навчання, пробудження інтересу до теми та методів
Пояснення цілей та завдань навчання	відповідь на питання «для чого? навіщо?», формування відповідного рівня очікувань від результатів самого процесу
Представлення нового матеріалу	необхідно заздалегідь передбачити методи та прийоми, які дозволять утримати увагу учня на важливих моментах та довести до нього головну думку у максимально доступній формі.
Супровід навчання	семантичне кодування навчального матеріала для утримання його у довгостроковій пам'яті.
Практика	апробація нових знань в реальних умовах, підтвердження експериментом, ефективне узгодження теорії та застосування знань.
Зворотний зв'язок	максимально гнучка система зворотного зв'язку (аналіз цільової аудиторії та її можливостей).
Оцінка	успішності та загальна оцінка ефективності навчального курсу

Переведення у практичну площину	допомога учням у збереженні та правильному застосуванні знань у нових умовах, що дозволить оцінити глибину їх засвоєння
---------------------------------	---

2. П'ять основних кроків при розробці педагогічного дизайну уроку:

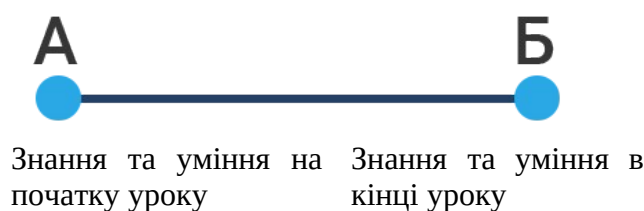
Крок 1. Аналіз

Найважливіша стадія розробки: виділення ключових елементів, вивчення потреб учнів та задач учителя, формулювання зрозумілих та добре вимірюваних цілей навчання, оцінювання цільової аудиторії та форм роботи з нею, створення списку очікуваних результатів, визначення методик оцінювання ефективності процесу навчання.

Визначення цілей і завдань уроку.

- з'ясувати, для чого потрібен цей урок:
 - а) інформаційна мета – ознайомлення з новим матеріалом;
 - б) мотиваційна мета – змінити ставлення до навчального матеріалу, зацікавити;
 - в) тренінгова мета – формування навичок;
- з'ясувати, як цього досягти, тобто здійснити поділ (декомпозицію) цілі на окремі завдання.

Визначити завдання навчання:

Крок 2. Проектування

Вироблення загального плану та структури матеріалу, оформлення схеми вправ та оцінок, візуального ряду, інтерфейса та загального дизайну, узгодження різноманітних компонентів, тобто створення *прототипу, сценарію* всього проекту.

Вибір засобів навчання. Вивчення цільової аудиторії, очікуваних умов та форм навчання, змісту матеріалів та можливостей застосувати до них тих або інших методів демонстрації, уточнення інструментарію, виявлення необхідних знань, умінь та навичок, що дозволять виконати всі задачі курсу.

Створення сценарію або план-схеми майбутніх навчальних матеріалів, оформлення та затвердження зовнішнього вигляду типових екранів, розробка робочих макетів різних фрагментів та експертна оцінка кожного елемента, тобто уточнення технічних вимог до майбутнього курсу.

Сценарій — технічне завдання, детальний опис майбутнього курсу: з яких розділів складається, що відбувається на кожному слайді, чи потрібна анімація, тести, тренажери, відео. Електронні курси поділяють на три типи: інформаційні, тренінгові та мотиваційні.

Підготовка пробної версії навчальних матеріалів, добір або створення ілюстрацій, анімаційних ефектів та інтерактивних елементів, аудіо- або відеоряду, а також виявлення недоліків попереднього сценарію та внесення відповідних змін.

Оцінювання та доопрацювання матеріалів з погляду на їх відповідність задачам. Доцільною є стороння експертиза, педагогічний експеримент і т.п.

Супровід та розвиток навчальних матеріалів. Доопрацювання та розширення розроблених матеріалів, створення нових версій, тощо.

Крок 3. Розробка

Основна «технічна» стадія проекту, яка полягає у тому, що остаточно вбудовуються усі елементи контенту, добираються найбільш ефективні вправи, виробляються форми зворотного зв'язку та засоби контролю рівня засвоєння, відшліфовуються інтерфейс та переходи між окремими питаннями (етапами).

Крок 4. Реалізація

Завантаження навчального курсу у відповідну систему керування навчанням (Learning Management System, LMS) або на ресурс, за допомогою якого учні можуть отримати доступ до матеріалів. На цій стадії перевіряють на практиці відповідність курсу цільовій аудиторії, формують та уточнюють інструкції та інші супровідні документи.

Крок 5. Оцінювання

Оцінювання ефективності запропонованого курсу, якості навчальних матеріалів, виконуваних завдань та відповідність загальним цілям курсу. Доопрацювання та коригування навчальних матеріалів..

Огляд інших моделей педагогічного дизайну:

<https://www.ispring.ru/elearning-insights/chto-takoe-pedagogicheskiy-dizayn>

Додаток 7. Рекомендації до створення навчального відео

Огляд редакторів курсів:

https://www.g2.com/categories/course-authoring#highest_rated_small-business

№	Назва	№	Назва
1	SAP Litmos	16	Inkling
2	iSpring Suite	17	Adobe Presenter
3	Lessonly	18	Gnowbe
4	Brainshark	19	Top Hat
5	Articulate Storyline	20	Articulate Online
6	Easygenerator	21	SmartBuilder
7	uPerform	22	VidGrid
8	360Learning	23	SoftChalk Cloud
9	SkyPrep	24	VidGrid
10	Articulate 360	25	Lectora
11	NovoEd	26	Elucidat
12	Tovuti LMS	27	Knovio
13	Author-It	28	LearnUpon LMS
14	EdApp	29	Intrepid by VitalSource
15	Adobe Captivate	30	Kaltura TV

Критерії оцінювання редакторів курсів:

1. *Інтерфейс.* Простота опанування засобу та створення електронного курсу.
2. *Оформлення електронних курсів:* засоби форматування та макетування, вбудовані колекції шаблонів, ілюстрацій, слайдів, тощо.
3. *Інтерактивні можливості:* наявність засобів анімації, спецефектів, засобів навігації.
4. *Робота з відео:* наявність вбудованих засобів для створення скрінкастів та відеокурсів, як вони працюють.
5. *Тести:* які можна реалізувати типи завдань, налаштування.
6. *Мобільне навчання:* чи буде курс працювати на телефонах і планшетах?